

Kar je bilo, nikdar ne mine, samo obliko menja ...

Prispevek k zgodovini trga Ribnica (2.del)

Hiše na desni strani niso imele bogatih vrtov za zgradbami, pač pa proč od hiš. Leva stran pa je imela takoj za hišami hleve, skednje in vrtove, ki so se vili vse do Rudeževe žage. Mala gora je bila skoraj do vrha obdelana, košena.

Ulice ribniškega trga so bile **Mrtvaška gasa**, ki je peljala iz trga proti Hrovači, kjer je bilo od 19. stoletja naprej tudi trško pokopališče.

Kolodvorska ulica je med naštetimi najmlajša, na svoji pomembnosti je pridobivala s prihodom železnice. Po njej se je z železniške postaje prišlo naravnost v trg. Verjetno so jo tudi iz tega razloga premišljeno dopolnjevali z lepimi stavbami, ki so opozarjale obiskovalce na to, da so prišli v »častivreden« trg; Kolodvorska restavracija, Radoničeva hiša, Sokolski dom, Ramorjeva hiša, Lekarna, hiša dr. Oražma,

Kravja gasa je peljala k Bistrici, ime je dobila po tem, ker so tržani po njej vodili napajat krave v rečico.

Gasna, to je bila edina pot, ki je prekinila strnjen levi niz hiš (v dokumentih zasledimo včasih tudi ime Poljska ulica). Stanovalci desne strani trga so namreč hodili po njej obdelovat svoje njive, tam so imeli tudi svoje skednje, pogosto tudi živinske hleve in celo stranišča. V času, ko se je polje obdelovalo, je bila Gasna zelo prometna. Z vozovi so po njej domov vozili krmo ali pa so jo nosili delavci na ramah ali na glavi. Poleg tega so tovorni in drugi naloženi vozovi vozili po njej proti žaci in železnici.

Gasilni dom in stavba ribniške Posojilnice, ki je bila zgrajena tik pred drugo svetovno vojno. To so bile osnovne ulice trga.

Iz Kravje gase si šel čez most na Mlako, ki se je delila na Veliko in Malo. Prebivalci trga so na ljudi, ki so živeli tu, vedno gledali kot na Mlakarje, kar je pomenilo nekaj drugega, kot da živiš v trgu in si »trški«. Močno kajžarsko naselje naj bi se v 17. stoletju oblikovalo na Mali Mlaki. Vendar, kot je v svoji raziskavi zaključil zgodovinar dr. Golec, na Mlaki niso bili klasični kajžarji brez zemlje, pač pa so imeli po večini vsaj manjši njivski poselek.

Velika Mlaka se je razprostirala na desni strani, od grajskega Marofa (hleva) proti Jurjevici.

V tem delu je bila pred drugo svetovno vojno zgrajena Ubožna hiša ali hiralnica, tu je od začetka 20. stoletja delovala opekarna A. Petrlin in tovariši, kasneje I. Klun in tovariši, ki je pred vojno zaposlovala tudi do 150 ljudi. Zagotovo je takšen razvoj omogočila surovina, ki je na Mlaki ni manjkalo - glina.

Na Mlaki je bila tudi velika usnjarna, katere lastnik je bil Burgar. Pozabiti ne gre Oražmovo elektrarne in tovarne JOR.

Če povzamem: Velika Mlaka je bila zagotovo obrtno, kasneje industrijsko središče Ribnice.

Zadaj za grajskim obzidjem, kjer so živeli predvsem grajski uslužbenci, pa je bila Mala Mlaka.

Na **Mali Mlaki** je bil venec hiš, ki se je stikal z grajskim zidom, ena stena hiš je bila tako rekoč grajsko obzidje. Na Malo Mlako si lahko prišel tudi čez brv pri cerkvi.

V tridesetih letih je bil prodan **grajski Pungart** (vrt), ki se je raztezal zadaj za trgom, za Gelzetovo, Pakiževo in Bozbirtovo hišo. Prodajal se je po parcelah, namenjenim za zidavo hiš. Prva hiša, ki je bila postavljena v sklopu Pungarta, je bila Schiffrerjava vila, ki jo je dobila hčerka Teodorja Rudeža, Štefanija, za doto. (Ta podatek nam pove, da je morala biti zgrajena po letu 1896.) Vila je imela neposreden vstop na vrt.

Kasneje, ko se je prodal del proti Ljubljani, sta si tam zgradila hiši Kostia Župančič in Ivan Novak. Ivan Novak je imel v njej tudi zobozdravstveno ambulanto.

Ob prodaji še preostalega Pungarta je del ob Bistrici v celoti kupil Emil Pakiž. V vmesnem delu pa je odkupil del zemlje Vinko Burger, ki si je s tem podaljšal parcelo, saj je živel na drugi strani zidu, ki je delil grajski vrt s trgom. Naprej od njegove parcele pa so si hiše zgradili: Cilka Pucelj – šivilja, Mici in Fani Klinar, strojno pletenje, Urška Virant, šivilja, Francka Mrak in Alojz Žagar, davčni inšpektor, ter Pavel Andoljšek. Na koncu poti, ki je peljala naravnost od vhodnih vrat Pungarta v vrt, je bil postavljen lep paviljon – baročna glorieta, ki je kljub prodaji ostal. Po zadnji vojni so ga odstranili in prek mesta, kjer je stal, speljali Ljubljansko cesto.

(Se nadaljuje prihodnjč)

Tekst pripravila MARINA GRADIŠNIK, kustosinja ribniškega muzeja

Za morebitne dodatne informacije ali popravke se vam že vnaprej zahvaljujem.

Muzej Miklova hiša
T.: 835 0376